

piam homine gloriatur; sed in Domino, seu in Dei bonitate; quasi diceret: Quid ergo vos, ô Corinthii, gloriamini, sive in vobis ipsis, sive in aliis hominibus, ob sapientiam, etc.? Gloriamini autem in eo, qui in

Corollarium pietatis, seu in hoc capite primo ad pietatem maxime notanda, et in praxim redigenda.

In hoc primo capite tria ad suam adificationem notet omnis, et quilibet christianus. Primum, quanti facere debeat Christianismi gratiam. Secundum, quantum horrere debeat omnem in Christianismo divisionem. Tertium, quantum spernere debeat quæ mundus quidem æstimat, Deus autem spernit, sapientiam humanam, potentiam, nobilitatem.

Primum colligitur ex v. 9, ubi Christianismus dicitur communio, societas cum Christo. Per baptismum Christo, Filio Dei, unicus, incorporatus, factus sum tuum quid cum eo, quasi Christus ipse. Per baptismum itaque factus sum in Christo filius Dei, hæres Dei, cohæres, consors, socius Filii Dei; jus habens in illo ad æternam honorum Dei fruitionem cum eo. Quid majus, quid nobilissimum potest excogitari? quid felicissimum Deus ipse mihi dare potest? ob id gratias immensas Deo.

Ibidem, v. 9, vide ad quid adstringat hæc nobilitas: scilicet ad participationem, seu imitationem internæ et externæ Christi sanctitatis. Illum imitaberis intus, si Spiritu Dei agaris; imitaberis exterius, si sancta quæque opereris. Hæc utraque imitatio debet esse tota nostra æmulatione; quò plus similes erimus Christo, eò plus socii, consortes, cohæredes erimus Christi. Vide ibid.

Secundum colligitur, primò ex dictis ad v. 10. Duo Christianos omnes ad perfectam unionem invitant, nimirum unitas corporis, et unitas spiritus. Unum corpus sumus omnes. Unus spiritus, quo vivere debemus omnes. Omnes ergo mens una, cor unum debemus esse; qui secus facit, Christi corpus, Christi spiritum quasi dividit, quod horrendum. Secundò ex dictis ad v. 12 et 13, de horrore quem ipse D. Paulus habuit de minimâ corporis Christi seissione.

CAPUT II.

1. Et ego, cum venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ, annuntians vobis testimonium Christi.

2. Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum.

3. Et ego in infirmitate, et timore, et tremore multo fui apud vos:

4. Et sermo meus, et prædicatio mea, non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione Spiritus et virtutis:

5. Ut fides vestra non sit in sapientiâ hominum, sed in virtute Dei.

6. Sapientiam autem loquimur inter perfectos; sapientiam verò non hujus sæculi, neque principum hujus sæculi, qui destruantur;

7. Sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ

Christo Jesu vos regeneravit, illuminavit, justificavit, Spiritu sancto donavit, à morte aliquando vindicabit, hincque Christiani denominamini.

Tertiò ex ejus interrogatione: *Nunquid divitis est Christus?* quæ interrogatio potest Christianorum divisionibus applicari.

Tertium colligitur ex dictis v. 27, 28, 29. Tria mundus æstimat, sapientiam seu scientiam, potentiam, nobilitatem, et hæc tria Deus spernit in hominum salute procurandâ. Stulta, infirma, ignobilia elegit Deus, et ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt, scilicet nobiles, potentes, sapientes destrueret. In his ergo non gloriandum, imò ob hæc tremendum, quia à Deo contempta et reprobanda. In Deo solo gloriandum. Deus unicè diligendus. Cor nostrum cordi divino penitus conformandum.

Speciatim notanda ab Ecclesiæ ministris.

In hoc eodem capite, præter tria jam notata, et omnibus Christianis communia, Ecclesiæ ministri habent quædam sibi speciatim annotanda. Omnes ergo primum versum notent: *Paulus, vocatus apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei;* et hinc ad suam vocationem attendentes, videant, an per Dei voluntatem in ministerium sint ingressi; timeant ne secundum ejus indignationem et iram. Videant ibi dicta.

Pastores, directores, omnesque animarum curam habentes, notent dicta ad v. 14, videantque nunquam animas ad Christum Dominum ducant; an verò sibi ipsis devotas alliciant, reddantque suas. Concionatores, verbi Dei ministri, notent dicta ad v. 17: *Non in sapientiâ verbi, ne evacuetur crux Christi;* et ad semetipsos reflexi, videant quâ simplicitate, tum animi, tum verborum, prædicent verbum crucis, seu Crucifixum. Videant ibi dicta; videant et dicta ad v. 20, 21, 22, 23, 25, 26.

CHAPITRE II.

1. Pour moi, mes frères, lorsque je suis venu vers vous pour vous annoncer l'Évangile de Jésus-Christ, je n'y suis point venu avec les discours élevés d'une éloquence et d'une sagesse humaine;

2. Car je n'ai point fait profession de savoir autre chose parmi vous que Jésus-Christ, et Jésus-Christ crucifié.

3. Et tant que j'ai été parmi vous, j'ai toujours été dans un état de faiblesse, de crainte et de tremblement;

4. Et je n'ai point employé en vous parlant et en vous prêchant, les discours persuasifs de la sagesse humaine, mais les effets sensibles de l'Esprit et de la vertu de Dieu;

5. Afin que votre foi ne soit pas établie sur la sagesse des hommes, mais sur la puissance de Dieu.

6. Nous prêchons néanmoins la sagesse aux parfaits, non pas la sagesse de ce monde, ni des princes de ce monde qui se perdent;

7. Mais nous prêchons la sagesse de Dieu renfer-

abscondita est, quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram;

8. Quam nemo principum hujus sæculi cognovit: si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.

9. Sed sicut scriptum est: Quod oculis non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus his qui diligunt illum;

10. Nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum: Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei.

11. Quis enim hominum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ita et quæ Dei sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei.

12. Nos autem non spiritum hujus mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis:

13. Quæ et loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrinâ Spiritus, spiritualibus ritualia comparantes.

14. Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei; stultitia enim est illi, et non potest intelligere; quia spiritualiter examinatur.

15. Spiritualis autem judicat omnia, et ipse à nemine judicatur.

16. Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum? Nos autem sensum Christi habemus.

In hoc capite applicat sibi quæ in primo dicit; quia ergo Deus, sapientiâ seculari reprobatâ, elegit stultitiam prædicationis crucis, ad salvandos credentes; stultitiamque et infirma Deus elegit, ut confunderet sapientes et potentes.

Hinc asserit primò se idcirco ad eos venisse, non in sublimitate sermonis et sapientiæ, sed in simplicitate et in infirmitate, ut Evangelium annuntiare, v. 1, 2, 3, 4, 5.

Asserit secundo se tamen veram non ignorare sapien-

PARAPHRASIS.

1. Hinc et ego veniens, Evangelium Christi vobis annuntiaturus, veni ad vos, non per sublimitatem sermonis, neque per subtilitatem sapientiæ secularis (sed illud vobis simpliciter prædicavi).

2. Ita enim me gessi apud vos, quasi nihil aliud scirem, nisi Jesum Christum, hincque pro nobis crucifixum.

3. Hinc etiam et ego apud vos conversatus sum magnâ cum humilitate et cum timore et tremore (humilitatis comitibus).

4. Propterea et mei sermones privati, et mee conciones publicæ, non constituerunt verbis, quibus humana sapientiâ uti solet ad persuadendum; sed Dei Spiritum et virtutem præ se tulerunt.

5. Ut vestra fides non nasceretur ex humanâ scientiâ et eloquentiâ, sed ex Dei potentiâ.

6. (Veram tamen non ignoro sapientiam,) sequidem eam loquor inter perfectos; sapientiam verò non secularem, seu mundanâ; neque superstitiosam, demonum adminiculo inventam, quorum potestas per Christum destruitur.

mée dans son mystère; cette sagesse cachée qu'il avait prédestinée avant tous les siècles, pour notre gloire;

8. Sagesse que nul des princes de ce monde n'a connue, car s'ils l'eussent connue, ils n'eussent jamais crucifié le Seigneur de la gloire.

9. Et de laquelle il est écrit que l'œil n'a point vu, l'oreille n'a point entendue, et le cœur de l'homme n'a jamais conçu ce que Dieu a préparé pour ceux qui l'aiment.

10. Mais pour nous, Dieu nous l'a révélée par son Esprit, parce que l'Esprit de Dieu pénètre tout, jusqu'aux secrets les plus profonds de Dieu;

11. Car qui des hommes connaît ce qui est dans l'homme, sinon l'esprit de l'homme qui est en lui? Ainsi nul ne connaît ce qui est en Dieu, que l'Esprit de Dieu.

12. Or, nous n'avons point reçu l'esprit du monde, mais l'Esprit de Dieu, afin que nous connaissions les dons que Dieu nous a faits.

13. Et nous les annonçons, non avec les discours qu'enseigne la sagesse humaine, mais avec ceux que l'Esprit enseigne, communiquant les choses spirituelles aux spirituels.

14. Or l'homme animal ne conçoit point les choses qui sont de l'Esprit de Dieu; elles lui paraissent une folie, et il ne peut les comprendre, parce qu'on doit en juger par une lumière spirituelle.

15. Mais l'homme spirituel juge de tout, et n'est jugé par personne.

16. En effet, qui connaît l'Esprit du Seigneur nous pour l'instruire et le conseiller? Mais nous avons l'Esprit de Jésus-Christ.

ANALYSIS.

tiam; hanc enim, ut ait, loquimur inter perfectos; sapientiam non hominum, sed Dei; quam nemo, nec hominum, nec demonum novit; sed quam solus Dei Spiritus, omnia scrutans, et connoscens, revelat, v. 6, 7, 8, 9, 10, 11.

Hanc sapientiam nos, inquit, docuit Spiritus sanctus, v. 12; hanc et nos loquimur inter perfectos, seu spirituales, v. 13, quia animalis homo non percipit eam, sed ei stultitia videtur, v. 14, 15, 16.

PARAPHRASIS.

7. Sed loquimur Dei sapientiam, in mysterio et per mysterium (Incarnationis) absconditam, quam ab æterno Deus prædestinavit ad gloriam nostram (et temporalem et æternam).

8. Quam nullus ex principibus hujus sæculi cognovit: si enim cognovissent eam, nequaquam Dominum gloriæ cruci affixissent.

9. Sed in hoc mysterio impletum est quod prædixerat Isaias, 64, 4, nec oculis vidit, nec auris audivit, nec mens cujusquam hominis concepit quæ Deus præparavit his qui diligunt ipsam.

10. (Quod autem hæcenus fuit absconditum), hoc Deus nobis apostolis suis revelavit per Spiritum suum; hic enim Spiritus omnia etiam abditissima Dei penetrat.

11. Quis enim hominum novit quæ in hujus vel illius hominis animo sunt occultatas? sanè solus istiusmodi hominis spiritus qui unum cum ipso est, ita et solus Spiritus sanctus, qui ex Dei substantiâ est, et unum cum Deo, novit quæ Dei sunt.

12. Nos autem apostoli recepimus, non spiritum

Qui voluerit ergo apostolicus fieri, studeat ejus esse eloquentia, quae res divinas docet; non concitata et de verbis sollicita; sed quae res altas, veritates sublimes, profunda mysteria, ingenti dicat animo, prout Spiritus sancti tulit impetus: Tunc verba ejus erunt quasi ignis, aut ignitae sagittae corda audientium penetrantes, et quasi malleus conterens petram.

VERS. 5. — UT FIDES VESTRA NON SIT... id est, non nascatur, etc., ut in Paraph., seu ut vestra ad Christum conversio non ascribatur humanae sapientiae, sed virtuti divinae; non humanum credatur opus, sed divinum.

VERS. 6. — SAPIENTIAM AUTEM LOQUIMUR... Suae tunc apud Corinthios auctoritatem; et quia eorum aliqui Paulum, ut ineloquentem et imperitum, minus existimabant, asserit quod veram non ignoret sapientiam. Quasi diceret: Licet apud vos, ut dixi, juxta Dei placitum, neglexerit seculi sapientiam, veram tamen non ignoro; siquidem sapientiam loquitur inter perfectos, id est, spirituales, proveciores; quos infra, v. 14, et cap. 5, v. 2, carnalibus et animalibus opponit.

SAPIENTIAM VERO NON HUIUS SECLI... Explicat quae sit illa sapientia, quam scit et cum perfectioribus loquitur. Ac 1° explicat quid non sit: non hujus seculi; id est, non secularis, mundana, humana, seu philosophia humana ratione comparata; sapientia hominum: haec enim vana est.

NEQUE PRINCIPUM HUIUS SECLI, id est, neque demonum. Diabolus in Scripturis saepe vocatur, princeps hujus seculi, Joan. 12, 31. Neque sapientia demonum adminiculo inventa, seu philosophia diabolica, v. g., ars divinandi, magia, cultus demonum. Sapientia superstitiosa, quae tunc erat frequens. Ista enim vanissima.

QUI DESTRUUNTUR, scilicet quantum ad potentiam, seu quorum demonum potestas per Christi regnum destruitur. Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras, Joan. 12, 31. Si cum aliis, per principes hujus seculi, intelligas magnates, qui sapientia, opibus et potentia praestant inter homines, et quorum scientia est politica, jurisprudentia, cognitio historiarum; intellige etiam qui per mortem abolerentur et evanescent.

VERS. 7. — SED LOQUIMUR DEI SAPIENTIAM. 2° Explicat, oratio mea quae usus sum in Evangelio predicando, non (fuit) in persuasibilibus, id est, persuasoris sive exquisitis ad persuadendum, humane sapientiae verbis; in hisce enim excellabant, Paulaque superabant oratores, et philosophi qui erant Corinthii.

Sed in ostensione spiritus et virtutis. Haec ergo fuit demonstratio apostolorum; ostendere nimirum primo magnum zelum et spiritum eructantem sapientia et arcana; non humana, sed divina: ita ut manifeste cererent audiores, Spiritum sanctum per os eorum loqui. Secundo, ostendere magnas virtutes, id est, prodigia et miracula.

VERS. 8. — Ut fides vestra, etc. Quasi dicat: Ideo Deus vult me evangelizare, non in persuasibilibus humane sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis; ut vestra fides, id est, conversio vestra ad fidem Christi, tribuatur non hominum sapientiae et eloquentiae, sed virtuti, id est, potentiae et efficaciae

cat quid sit: sapientiam Dei, et consequenter veram, sicut Deus ipse verus est. Sapientiam in mysterio absconditam, seu quae abscondita est in mysterio et per mysterium Incarnationis, quae Incarnatio est per excellentiam mysterium Dei, sacramentum Dei, ut ipse Paulus loquitur.

Quenam est ergo illa Dei sapientia quam D. Paulus loquitur cum perfectis? Ipse Dei Filius incarnatus, seu Christus Dominus, in quo sunt absconditi omnes thesauri sapientiae...

Ut haec Dei sapientiam intelligas absconditam in mysterio, recordare quod Filius Dei, Verbum Patris, ab aeterno, in sinu Patris, est splendor gloriae, ipsaque Dei Sapientia; ubi verò Filius Dei factus est filius hominis; ubi Verbum caro factum est, hic Dei Filius fuit splendor absconditus in carne; Sapientia Dei fuit abscondita sub tegumento humanitatis nostrae. Christus itaque est verè Sapientia Dei in mysterio abscondita.

Ut autem intelligas Paulum dicentem: Sapientiam Dei in mysterio absconditam loquor, inter perfectos, nota et adverte quod D. Paulus Christum, Filium Dei, Verbum carne factum, omnibus quidem loquebatur et praedicabat; sed diversimodè, scilicet, unicuique pro suo capiti; parvulis et adhuc infantibus in Christo, Christum ut lac, potum dabat; id est, eos rudimenta christianae fidei et ab omnibus necessario credenda simpliciter docebat, ut jam dictum est v. 2; perfectis verò, spiritualibus et provecioribus, Christum, ut solidum cibum, porrigebat; id est, eos altiora et sublimiora fidei christianae mysteria docebat; et hoc vocat sapientiam loqui inter perfectos, seu, ut in Graec., in perfectis. Itaque in Christo, Sapientia Dei, seu in Incarnationis mysterio, duo sunt distinguenda, juxta mentem D. Pauli: Alia communia, ab omnibus ad salutem necessario credenda; v. g., quod Deus factus sit homo, pro nobis passus, mortuus, etc.; et haec, quia crediti necessaria et intellectu faciliora, Paulus loquebatur omnibus. Alia verò secretiora, altiora, sublimiora; v. g., quae spectant ad modum et finem Incarnationis, passionis et redemptionis Christi; quae ad adoptionem filiorum, ad praedestinationem, etc.; quae ad moralem significationem passionis, crucifixionis, mortis et sepulturae, resurrectionis et ascensionis Christi. Et haec D. Paulus loquebatur et explicabat, non omnibus, sed capaciobus tantum et in fide jam

caeva Dei, nimirum ut fides vestra sit fundata, non in hominum, sed in Dei sapientia et potentia. Ita Anselmus et alii.

VERS. 6. — Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Loquimur enim et docemus veram et Dei sapientiam inter perfectos. Sapientiam, id est, secretiora et altiora fidei mysteria, ut de resurrectione, antichristo, reprobatione, praedestinatione; vel potius sapientiam, id est, profundiorum et altiorum rerum fidei explicationem: ut de modo, consilio et fine incarnationis, passionis et redemptionis Christi. Hos perfectos vocat spirituales, versu 15. Quasi dicat: Licet ut expert videat sapientiae humanae, non tamen divinae; tamen enim vobis, quia parvulis, tanquam lac, id est, simplicem et facilem doctrinam dederim, tamen sapientiam arcanam et divinum loquor inter perfectos.

Sapientiam verò non hujus seculi (quam supra vo-

provecit. Hoc autem vocat sapientiam inter perfectos loqui, sublimiora scilicet et profundiora de Christo, Sapientia Dei, disserere; secretiora Dei consilia et fidei mysteria exponere.

Sensus igitur est: Et si vobis, o Corinthii, utpote in Christo parvulis, et in fide infantibus, communia tantum fidei mysteria, seu quasi christianae religionis rudimenta, simpliciter exposuerim, Christumque, Dei Sapientiam, vobis, velut lac, potum dederim, non ignoro tamen sublimiora de Christo mysteria; hanc enim Dei sapientiam, in mysterio absconditam, altè et profundè loquor cum perfectioribus et in fide provecioribus.

Recordandum hic quod D. Paulus Corinthii christianae religionis fundamentum jecerit, Christumque pro nobis crucifixum simpliciter praedicaverit; Apollo autem iisdem Corinthiis Christum sublimiter et eloquenter explicavit, hincque inter Corinthios schismatis origo, dum aliqui dicit se esse Pauli, primi illorum apostoli; alii verò se esse Apollo, viri Paulo sublimioris et eloquentioris. D. Paulus hic Apollo sublimiter et eloquenter praedicantem non damnat; sed suae simplicis apud Corinthios praedicationis rationem illa reddit, ut suam tunc apud eos auctoritatem et famam, et moit ab ipsis ut minus sapiens et imperitus haberi. Hinc, ait, sapientiam loquimur, non cum parvulis, utpote illius incapaciobus, ut dicit cap. 5, sed cum perfectis.

IN MYSTERIO. Multi et plerique recentiores, Estius, Cornel., Menoch., Tirin., etc., volunt, in mysterio, referri ad loquimur; quasi diceret Apostolus: Loquimur secreto et apud pauciores. Contrarium tamen asserit Theodoretus; sensus non est: In mysterio loquimur, sed: Sapientiam, quae est in mysterio absconsa, hominibus proferimus. Verba sunt Theodreti; idem post ipsum censent alii multi.

Sed ad hanc constructionem preferendam duo me movent: primum, quia sensus multò planior et plenior est, si jungatur, in mysterio, cum, quae abscondita est, et intelligas, ut supra explici, Sapientiam Dei, seu Filium Dei, per incarnationis mysterium absconditam, quae Incarnatio hic et alibi est Antonomastice sacramentum et mysterium Dei, et sacramentum absconditum. Secundum, quia inutile est addere quòd loquacitatem humanam, et neque principum hujus seculi, qui destruantur. Sensus hujus loci est: Sapientiam loquimur non hujus seculi, id est, sapientiam philosophiae secularis, quae naturali rationis lumine comparari potuit; neque sapientiam principum hujus seculi, id est, introductam à demouibus, qualis gentilitiacorum et superstitiosae philosophiae, quae referta erat doctrina Simonis; qualis item maxime deorum cultus cum exorcismis: qui principes hujus seculi, id est, demones, destruantur sive abolerentur, destruantur, inquam, per Christum, qui in hoc apparuit ut dissolvat ac destruat opera diaboli, 1 Joan. 3, et ut principes hujus mundi ejiciat foras, Joan. 12. Destruuntur ergo, quia potestas eorum destruitur.

VERS. 7. — Sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quae abscondita est; sapientiam Dei quae abscondita est, id est, consilia divina: sapientiae quae Deus esse voluit abscondita, et ante Filii sui passionem paucissimis revelata (quae idem Apostolus, Ephes. 3, vocat sacra-

tur secreto et apud paucos, cum dixerit, inter perfectos, qui sanè pauci sunt.

Quae abscondita est. Haec enim Dei sapientia, Incarnatio Verbi hucusque abscondita fuit, mundo probris ignota, ipsis fidelibus, sanctisque viris, Dei amicis, velata figuris et umbris.

QUAM PRAEDESTINAVIT DEUS... Hanc tamen ab aeterno Deus decrevit ad nostram sanctificationem et gloriam, seu ad gloriam nostrae adoptionis in terris, et ad gloriam nostrae beatitudinis in caelis.

Observatio moralis.

Hic siste, lector, verba perpende, et mira mecum; sapientiam suam, Filium suum, in mysterio absconditam, Deus praedestinavit ad gloriam tuam. Concipe 1°, si potes, Sapientiam aeternam Dei, Deum ipsum, in mysterio et per mysterium Incarnationis absconditam, et quasi annihilatam; concipe 2°, si potes, hanc Sapientiam Dei, sub humanitate nostrà sic absconsa, exp ineffabili Dei bonitate, praedestinatam ab aeterno, ad tuam gloriam et temporalem et aeternam.

Deus ad hominum gloriam praedestinatus! Creator ad creaturam bonum! Filius Dei factus est filius hominis, ut tu, hominis filii, fieres filius Dei, nunc per gratiam, aliquando pro gloriam. Haec aeternam charitatem, nimiam et incomprehensibilem mirare, adora, ama, redama.

VERS. 8. — QUAM NEMO PRINCIPUM HUIUS SECLI...

Hanc Dei Sapientiam, Christum, Filium Dei incarnatum, ad nostram gloriam destinatum, peccatorum nostrorum purificationem in suo sanguine facturum, et aeternae vite gloriam nobis per mortem suam promeriturum, nemo nec demonum, hujus seculi principum, nec hominum quorumcumque potestatem in hoc seculo habentium, cognovit. Nemo demonum: nunquam enim id attentassent, undè suum imperium ererentur; nunquam per suos ministros eos crucifixissent, qui per suam mortem nobis aeternam daturus erat vitam, et per suam ignominiam nos ad sempiternam addoctrus erat gloriam. Nemo hominum, potestatem in seculo habentium, nec Pilatus, nec Herodes, nec Annas et Caiphas, etc.; alii enim Christum auctorem gratiae, et gloriae distribuerunt, nequaquam crucifigj jussissent. Item dixit D. Petr. in Act. Apost.: Scio quia per ignorantiam fecistis, sicut

mentum absconditum et secretum in Deo), loquimur et docemus non proplam et pacis apud omnes, quia non omnes ea capiunt, sed in mysterio, id est, secreto, et apud pauciores; scilicet eos qui spirituales et perfecti sunt. Quidam ita supplent et exponunt: Loquimur Dei sapientiam, latentem in mysterio, id est, absconditam illam; quam praedestinavit Deus, etc.

Quam praedestinavit Deus ante secula in gloriam nostram; quam sapientiam, id est, quae consilia sapientiae suae Deus ab aeterno praedestinavit ac decrevit exsequenda in tempore; quibus nos adduceret ad gloriam adoptionis filiorum.

VERS. 8. — Quam nemo principum hujus seculi cognovit. O. d.: Si hanc sapientiam vel potius gloriam, ejusque per Christum praedestinationem cognovissent Pilatus, Annas, Caiphas, alitque principes Judaeorum, nunquam Dominum ipsis glorie, scilicet Christum, cuius merito nobis, ante secula, puta ab aeterno, praedestinata et praeparata est haec aeterna gloria,

